

јеромонах Игњатије МИДИЋ  
Богословски факултет  
Београд

## КРАТКО РАЗМИШЉАЊЕ О КОСОВСКОМ ЗАВЕТУ У КОНТЕКСТУ ДАНАШЊИХ ЗБИВАЊА У СРБИЈИ

Кад год се сећамо Видовдана и Косовске битке, поред тога што се сећамо једног, за нас Србе врло важног, историјског догађаја, истовремено се сећамо и нашег опредељења за Царство небеско. Међутим, шта то тачно значи, скоро да смо данас и заборавили. Овај кратки текст управо има за циљ да на ово подсети и одговори на питање: шта значи опредељење за Царство небеско и зашто је оно код нас Срба везано за Косовску битку и губитак српског Царства.

По старозаветном предсказању, а на то су посебно указивали пророци, појавом Месије на земљи основаће се Царство Израилјево. Месија је дошао у лицу Г. И. Христа као рођени Богочовек у време ћесара Августа и Ирода цара. Међутим, као што је и сам Христос говорио а Новозаветни догађаји и показали, оно што се десило у време Понтија Пилата и Ирода цара, тј. рођење Израилског царства, већ су то били догађаји који су наговештавали будуће Царство небеско као ослобођење читавог света од смрти. У односу на старозаветне догађаје који су такође наговештавали ово будуће Царство небеско, новозаветни су били потпунији и извеснији управо зато што се појавио сам Цар будућег Царства небеског, Г. И. Христос. Зато су они од стране Хришћанских Отаца названи икона и предокус тога обећаног Царства небеског и спасења света, за разлику од старозаветних који су били сенка будуће истине. Дакле, новозаветни догађаји, од којих посебно треба истаћи васкрсење Христово и силазак Светог Духа у свет, јер су они више него други показали присуство Божије у свету и победу живота над смрћу, су предокус будућег Царства небеског. Међутим, реално остварење Царства небеског на земљи се очекује са другим доласком Христовим. И то Царство небеско, како за време земаљског живота Господа Христа, тако и после његовог вазнесења на небо, Црква је пројављивала литургијским сабрањем. Њиме је касније по вазнесењу Христовом сведочила Црква да верује у Божије обећање и скупљена на Св. Литургији очекивала је скори други долазак Г. И. Христа и крај патњи и умирања света.

Међутим, постати чланом овога долазећег Царства небеског могао је неко једино кроз учлањење у литургијску заједницу, одричући се

убеђења да његов живот зависи искључиво од заједнице са светом, и остварењем заједнице са Христом и осталим члановима Цркве. Такав начин човековог живота био је живот вере, духовни живот, јер је био утемељен на очекивању будућег Царства небеског, а не једино на стварима које су присутне сад и овде у свету.

Но ово није значило да су се Хришћани одрекли света и живота у свету, или још горе да су се борили против света који их је окруживао сматрајући га злим по себи. Напротив, Хришћани су се итекако борили за овај видљиви свет покушавајући да га преобразе и уреде тако да он постане Црква. Такав свет је свет возглављен Светом Литургијом и кроз њу повезан са Богом чији би улазак у историју Сином и Духом учинио од њега Божији свет, непролазан и нетрулежан. То је свет који одговара Божанској замисли о свету коју су Хришћани од почетка пројављивали својим животом и скупљањем на Св. Литургији. Аскетски хришћански живот, који се до данас једино сачувао у крилу Православне Цркве (а чија је суштина управо била у односу човека према другом човеку као незаменљивом бићу и икони Божијој, као и према свету као творевини Божијој која је створена да вечно постоји), спојен са Св. Литургијом пројављивао је свет у његовој последњој, есхатолошкој реалности, какав он треба да буде и какав ће на крају и бити. То је било опредељење за Царство небеско, а његова суштина као што се види била је један друкчији начин живота и постојања људи и света, а не одрицање од њега.

Ако се сада осврнемо на историјско опредељење српског народа за Царство небеско, запазићемо да је његова суштина и да су његови корени управо у хришћанском начину постојања и односа човека са другим човеком и са светом. Зато није нимало случајно да се оно везује пре свега за једну одлучујућу битку од чијег је исхода зависило опстојање српског средњовековног царства, угрожено исламским османлијским царством. Радило се, дакле, о сукобу два различита погледа на живот, један другом противстављена. Но то никако није значило сукоб двеју подједнако расположених држава да заузму свет и искористе га на задовољење својих најнижих страсти. Не треба свакако искључити ни чињеницу да су како православна хришћанска Србија, тако и исламска Турска подједнако биле убеђене да је оно што раде једино спасавајуће за свет. Такво убеђење се налази, чини ми се, не само код оних који ратују, било да нападају или се бране, већ у сваком делу свих људи од почетка века до данас. Међутим, начин на који се то остварује говори о томе ко је у праву. Христово васкрсење је залог победе над смрћу и залог спасења, али у једном посебном односу према Богу и свету који и чини Хришћанство Црквом, и толико различитим од свих других начина постојања људи. Ако овоме додамо и све оно што се догађало пред Косовску битку, као што је Кнежева вечера, причешће војске пред полазак у бој, дилема Цара Лазара коме ће се царству приволети, царству које ствара човек а које је ма колико

савршено било на крају ипак пакао и смрт, или Царству Божијем, није нам тешко да препознамо да се у битку полазило са решеношћу да се одбрани будуће Царство Небеско и учешће света у њему кроз одбрану хришћанског начина живота. Но поново да нагласимо, то није била битка за границе, иако њих увек мора бити све док је оних који су Црква и оних који су против Ње, па макар оне не биле територијалне, него за један друкчији начин живота, православно-хришћански. Због тога је српски народ, иако је изгубио Косовску битку, ипак победио, јер је добио ову другу, много важнију битку за његово постојање, битку за свој аутентичан, православни начин живота.

Данас, у вртлогу нових и такође по много чему одлучујућих догађаја по српски народ, имамо много разлога да се бринемо за његову судбину и да подсећамо на право тумачење опредељења његовог за Царство небеско. Српски народ је доста затамнио своју визију опредељења за Царство небеско, зато је и могао да се мири са педесетогодишњом комунистичком диктатуром, и зато данас и стоји пред дилемом: да ли да задржи то стање, или да се определи за "Царство небеско", под чим он подразумева дизање руку од овог света, или да се приклони "Западу", што је у његовој свести опет скопчано са компромисом и губитком нечега што он није у стању да одреди јасно, али је њега ипак свестан. Без обзира шта изабрао од овога, осим уређења света на православним литургијским основама, бојимо се да ће се српски народ наћи на странпутици са које мора да се враћа било кад, ако га уопште буде више било. Ово опредељење за Царство небеско такође не треба тумачити једино у оквиру ратних догађаја, тј. да се оно намеће као изазов у одбрани државних граница. Обим државе и њене границе су нешто што се мења, као што су уосталом и ратни сукоби пролазног карактера и најгори метод решења људских проблема, метод недостојан човека, а хришћанско-православни начин живота је трајно и вечно опредељење. Уосталом, и савремени западни свет мора се кад-тад њему окренути ако не жели уништење свега што постоји, а чијег почетка (уништења) смо већ сведоци.